

УДК 338.48:35(477)

<https://doi.org/10.31713/ve320253>

JEL: H89

Виговський Д. С. [1; ORCID ID: 0009-0002-8550-6942],

к.політ.н.,

Конарівська О. Б. [2; ORCID ID: 0000-0002-1760-9264],

к.е.н., доцент,

Яковишина М. С. [2; ORCID ID: 0000-0002-8447-6510],

старший викладач

¹ГО Інститут досліджень соціального капіталу, м. Львів

²Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

ІНСТИТУЦІЙНА РОЛЬ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

У статті досліджено інституційну роль органів державного управління у забезпеченні розвитку туристичної галузі України. Проаналізовано ключові категорії дослідження, що дозволило виокремити базові функції і повноваження органів державної влади в галузі туризму і створити підґрунтя для комплексного інституційного аналізу. Визначено багаторівневу структуру державного управління туристичною сферою, яка охоплює законодавчу, виконавчу і місцеву владу, а також механізми їхньої взаємодії. Особливу увагу приділено аналізу функціональних повноважень, координації та інтеграції діяльності органів різних рівнів, що забезпечує ефективність розвитку галузі. Доведено, що інституційна роль органів державного управління полягає у створенні цілісної системи розвитку туризму через нормативно-правове регулювання, реалізацію державної політики та програм, координацію учасників галузі та інтеграцію національних і міжнародних механізмів, що забезпечує стабільність, підвищення конкурентоспроможності та ефективне використання туристичного потенціалу України.

Ключові слова: туризм; галузь; державне управління; органи державної влади; інституційне забезпечення; розвиток.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток туристичної галузі України відбувається в умовах воєнного стану, зростаючих безпекових викликів та економічної нестабільності, що суттєво ускладнює ефективне державне управління і стратегічне планування в цій сфері. Інституційна роль органів державного управління у забезпеченні розвитку туристичної галузі України є надзвичайно

актуальною, оскільки саме через ефективне виконання їхніх функцій та реалізацію повноважень забезпечується комплексний розвиток внутрішнього туризму, гарантується безпека туристів, охорона туристичних ресурсів, формування позитивного національного іміджу та інтеграція країни у міжнародний туристичний простір.

Водночас багаторівнева система державного управління, що включає законодавчі, виконавчі, місцеві органи, стикається з труднощами координації функцій і узгодження повноважень, а чинна нормативно-правова база не завжди детально окреслює інституційну роль кожного суб'єкта. У таких умовах особливо важливим стає комплексний інституційний аналіз, який дозволяє системно вивчити повноваження та механізми взаємодії органів влади, оцінити їхній вплив на безпеку та стратегічний розвиток туристичної галузі, а також розробити обґрунтовані рекомендації щодо оптимізації державного регулювання задля підвищення конкурентоспроможності українського туризму та його інтеграції у світовий ринок.

Аналіз останніх досліджень. Проблемами інституційного забезпечення діяльності органів державного управління займалися українські і зарубіжні науковці: В. Б. Авер'янов [3], М. М. Біль [5], О. Д. Гринь [4], І. Б. Левченко [12], П. Дж. ДіМаджіо, В. В. Пауелл [13], Д. С. Норт [7; 11], В. Р. Скотт [10] та багато інших.

В. Б. Авер'янов у дослідженні «Державне управління» висвітлює основні принципи організації державних інститутів та їхню роль у формуванні ефективної системи управління [3]. М. М. Біль у монографії «Механізм державного управління туристичною галуззю на регіональному рівні» розглядає практичні аспекти регулювання туризму і вплив органів державної влади на розвиток туристичних територій [5]. О. Д. Гринь у статті «Орган державної влади як складова державного апарату» аналізує функціональні характеристики органів державної влади і їх взаємодію у межах державного апарату [4]. І. Б. Левченко у статті «Інституційні засади державного управління: теорія та практика» розкриває сучасні підходи до оцінки інституційної спроможності державних органів та пропонує методологію комплексного аналізу їхніх функцій [12]. Д. С. Норт у фундаментальних працях «Інституції, інституційні зміни та економічна результативність» підкреслює значення інституцій для економічного розвитку та демонструє взаємозв'язок між ефективністю інститутів і результативністю політики [7; 11]. В. Р. Скотт у книзі «Інституції та

організації: ідеї, інтереси та ідентичності» досліджує інституційні механізми впливу організацій на розвиток соціально-економічних систем, зокрема через координацію повноважень та норм [10]. П. Дж. ДіМаджіо та В. В. Пауелл у збірці «Новий інституціоналізм в аналізі організацій» досліджують роль інституційних структур у формуванні організаційних практик і стратегій розвитку [13].

Таким чином, аналіз наукових джерел засвідчує, що, попри значну кількість досліджень, недостатньо вирішеним залишається питання вироблення комплексного підходу до аналізу інституційної ролі органів державного управління в системі розвитку туристичної галузі України.

Мета дослідження – комплексний аналіз інституційної ролі державних органів управління в системі розвитку туристичної галузі України, визначення їх функцій, повноважень і взаємодії для забезпечення сталого розвитку туризму в сучасних економічних умовах.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні вітчизняний туризм перебуває у складному стані під впливом численних зовнішніх факторів (пандемія COVID-19, повномасштабне вторгнення Росії, закриття кордонів, руйнування туристичної інфраструктури) та внутрішніх чинників (неефективне управління, економічна нестабільність, низький рівень інвестицій, відтік кваліфікованих кадрів, обмежений розвиток транспортної і готельної мереж, слабкий зовнішній маркетинг, бюрократичні перепони). Сумарний вплив цих факторів суттєво ускладнює реалізацію стратегічних завдань і гальмує поступовий розвиток туристичної галузі країни.

Серед ключових викликів варто відзначити відсутність чіткої стратегії розвитку, недостатнє фінансування, що обмежують здатність органів державного управління ефективно координувати діяльність учасників ринку. Незважаючи на значний потенціал галузі, її розвиток ускладнюється низкою інституційних проблем. Передусім, відсутність єдиної туристичної статистики унеможливлює точну оцінку економічного внеску туризму у ВВП країни, планування розвитку і реалізацію державних стратегій. Обмежені інвестиції і недостатнє фінансування сповільнюють відновлення і модернізацію туристичної інфраструктури, а кадрові труднощі, включно з відтоком фахівців та нестачею підготовлених кадрів, знижують ефективність управлінських рішень. Останнім часом особливої актуальності набуває питання доступності туристичних об'єктів для людей з інвалідністю. Хоч урядом ухвалено стратегію безбар'єрності та

встановлено державні будівельні норми, більшість об'єктів не відповідає стандартам. Крім того, впровадження європейських практик сталого розвитку – сортування сміття, використання екологічних миючих засобів, облаштування пеленальних зон та спеціального меню для різних категорій туристів – залишається недостатньо інтенсивним.

Таким чином, зазначені проблеми є наслідком неефективного, несистемного управління туристичною галуззю. Для її розвитку необхідне комплексне посилення інституційної ролі органів влади, що забезпечить прозоре функціонування ринку, належне фінансування, інвестиції, кадрову підтримку, активну промоцію, безбар'єрний доступ до туристичних ресурсів.

Враховуючи зазначені проблеми, наступним кроком дослідження є визначення інституційної ролі органів державного управління у розвитку туристичної галузі через. Для визначення інституційної ролі органів державного управління у забезпеченні розвитку туристичної галузі України необхідним є чітке розмежування змісту ключових категорій дослідження, як-от: «туризм», «галузь», «державне управління», «органи державної влади», «інституційне забезпечення туристичної галузі», «розвиток». У таблиці наведено основні визначення відповідно до чинної нормативно-правової бази України та вітчизняної наукової літератури.

Таблиця

Аналіз нормативно-правових і наукових визначень основних категорій дослідження

Назва категорії	Визначення у нормативно-правовій базі	Джерело
Туризм	Тимчасовий виїзд особи з місця проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці, куди особа від'їжджає	ЗУ «Про туризм», ст. 1 [1]

продовження таблиці

Галузь	Сукупність усіх виробничих одиниць, які здійснюють переважно однакові або подібні види виробничої діяльності, складає галузь	Господарський кодекс України, Стаття 260 [2]
Державне управління	Виконавчо-розпорядча діяльність державних органів влади, яка здійснює організуючий вплив на суспільні відносини (економічні, соціальні, культурні, адміністративно-політичні) шляхом застосування державно-владних повноважень; за змістом ширше за «виконавчу владу»	Авер'янов В. Б. [3]
Органи державної влади	Державні підприємства і організації, які мають спільні ознаки і здійснюють: державне управління, завдання і функції держави в одній із конституційних форм державної діяльності і наділені повноваженнями державно-владного характеру	Гринь О. Д. [4, С. 12]
Інституційне забезпечення туристичної галузі	Державні і недержавні організаційні структури, створені на різних рівнях механізму управління, які реалізують свої рішення у сфері туризму в межах повноважень	Біль М. М. [5, С. 67]
Розвиток	закономірний процес кількісно-якісних змін у межах економічної системи, її перехід у нову якість, досконалішу форму	Мочерний С. В. [та ін.]. [6, С. 283]

Джерело: сформовано авторами за даними [1–6]

Таким чином, наведені у таблиці визначення є фундаментом для побудови подальшої частини дослідження, що розкриває інституційну структуру і роль державних органів у забезпеченні розвитку туристичної галузі України.

З позицій інституційної теорії важливо чітко визначити ключові категорії, адже вони є основою формальних правил, які регулюють діяльність учасників туристичної сфери. У цьому контексті органи державної влади можна розглядати як інституції, що формують нормативну базу, встановлюють стандарти взаємодії і допомагають реалізовувати стратегічні цілі розвитку туризму. Чіткі визначення змісту цих понять у законодавстві і науковій літературі створюють основу для аналізу того, як ці інституції виконують свої функції, впливають на поведінку інших учасників галузі, сприяють зменшенню невизначеності у різних сферах діяльності туристичної галузі.

У вітчизняній науковій літературі відсутнє єдине визначення поняття «інституційна роль», що ускладнює його однозначне трактування в контексті різних галузей. Зазвичай дослідники розглядають інституційну роль як сукупність функцій, завдань і впливу певної інституції (органу, установи, організації, підприємства) у межах конкретної системи або галузі.

У зарубіжній науковій літературі інституційна роль часто розглядається у межах інституційної теорії, де під інститутами розуміють правила, норми, організації, що формують стабільні структури суспільства. Так, Д. Норт у своїй праці [5] визначає інституції як «правила гри в суспільстві або обмеження, що формують поведінку людей». Д. Норт наголошує, що інституції включають формальні правила (закони), неформальні норми і звичаї, які разом впливають на економічну діяльність і соціальну взаємодію, встановлюючи рамки для індивідуальної і колективної діяльності. Він підкреслює, що інституції створюють структури стимулів і обмежень, які зменшують невизначеність у взаємодіях, сприяють координації і ефективності економічних процесів, а також є ключовим фактором економічного розвитку та змін. Таким чином, інституції – це не лише організації у межах конкретної галузі, а системи правил, які організовують соціальну і економічну поведінку в суспільстві.

Таким чином, інституційна роль органів державного управління – це офіційно закріплена функціональна позиція органу влади, яка визначає його відповідальність і вплив у певній сфері через регулювання, координацію, контроль, підтримку, взаємодію.

На нашу думку, у контексті державного управління інституційна роль охоплює такі ключові складові: функції, що виконує державний

орган; повноваження, якими він наділений; форми взаємодії з іншими суб'єктами; рівень впливу на розвиток туристичної галузі.

Враховуючи проведене теоретичне опрацювання ключових понять, перейдемо до комплексного аналізу інституційної ролі органів державного управління в системі розвитку туристичної галузі України. Такий підхід дозволить визначити фактичний стан інституційного забезпечення туристичної галузі і визначити її пріоритети в сучасних економічних умовах.

Для досягнення поставленої мети нами використано інституційний аналіз, що передбачає дослідження правового статусу, функцій, повноважень і механізмів взаємодії органів державного управління у сфері туризму.

«Інституційний аналіз – це системне вивчення сукупності організацій, правил і механізмів, що визначають поведінку суб'єктів у певній сфері, з метою виявлення їх ролі, функцій, взаємодії та впливу на результати розвитку цієї сфери» [7].

В Законі України «Про туризм» визначено, що державне регулювання розвитку туризму в Україні здійснюється на основі ЗУ «Про туризм» і передбачає комплекс правових, організаційних та економічних заходів. Його мета – забезпечення сталого розвитку галузі, охорона туристичних ресурсів та захист прав і безпеки туристів. Регуляторна діяльність реалізується через: визначення державної політики у сфері туризму та затвердження програм розвитку; нормативне регулювання стандартів якості, безпеки та класифікації туристичних і готельних послуг; ліцензування та контроль діяльності суб'єктів туристичної індустрії; фінансування та підтримку пріоритетних туристичних проектів і програм; координацію роботи органів влади різних рівнів і міжнародне співробітництво; статистичний облік та моніторинг стану і тенденцій розвитку туризму; науково-кадрове забезпечення галузі [1].

Розглянемо структуру державного управління туристичною галуззю України, органи якого утворюють багаторівневу систему, що охоплює законодавчу, виконавчу, місцеву владу [1]:

1) Верховна Рада України – визначає засади державної політики у сфері туризму, встановлює правові основи регулювання, адаптує їх до міжнародних норм, затверджує фінансування галузі.

2) Кабінет Міністрів України – здійснює державне управління туризмом, розробляє і реалізує загальнодержавні програми, ухвалює нормативно-правові акти, забезпечує безпеку туристів, забезпечує

умови раціонального використання ресурсів, координує міжнародну співпрацю.

3) Центральний орган виконавчої влади з питань туризму та курортів – організовує виконання державної політики, контролює якість послуг, веде облік і охорону туристичних ресурсів, розвиває інфраструктуру, здійснює маркетинг України на внутрішньому і зовнішньому ринках.

4) Місцеві державні адміністрації і виконавчі органи місцевого самоврядування – реалізують регіональні та місцеві програми, сприяють розвитку інфраструктури, охороні ресурсів, підготовці кадрів, підтримують дитячий і молодіжний туризм.

Таким чином, структура державного управління туристичною галуззю країни утворює взаємодію органів різних рівнів із чітким розподілом функцій, повноважень і компетенцій, що забезпечує комплексний підхід до розвитку галузі.

Закон України «Про туризм» є базовим нормативно-правовим актом, що визначає загальні правові засади державного регулювання туристичної галузі, її основні принципи, завдання і повноваження органів влади. У законі прописані загальні функції і механізми регулювання, але не деталізовано органів виконавчої влади, які сьогодні реалізують політику у сфері туризму [1].

У ЗУ «Про туризм» про Державне агентство розвитку туризму України (ДАРТ) безпосередньо не згадується – адже агентство було створене пізніше на підставі актів Кабінету Міністрів: утворено 04.12.2019 р. відповідно до постанови КМУ № 995 [7]; 24.12.2019. прийнято постанову КМУ № 1162, яка затверджує «Положення про Державне агентство розвитку туризму України» – документ, що визначає його статус, повноваження і сферу діяльності [8].

Таким чином, ці постанови фактично доповнюють його, визначаючи конкретну структуру виконавчої влади, повноваження і механізми функціонування ДАРТ як ключового суб'єкта державного управління туристичною галуззю. Постанови не суперечать Закону, а розвивають і конкретизують його норми, забезпечуючи ефективну реалізацію державної політики у сфері туризму та курортів.

ДАРТ є центральним органом виконавчої влади, виконує функції реалізації державної політики у сфері туризму та курортів, організує розробку і впровадження національних програм розвитку туризму, забезпечує збереження та раціональне використання туристичних

ресурсів, формує позитивний туристичний імідж України, координує роботу щодо стандартизації та якості туристичних послуг, здійснює інформаційно-маркетингову діяльність і забезпечує взаємодію з міжнародними туристичними організаціями.

Ієрархія відносин у системі регулювання туризму включає:

- Верховну Раду України, що визначає стратегічні засади державної політики та затверджує фінансування галузі;
- Кабінет Міністрів України, який реалізує державне управління, затверджує програми та нормативно-правові акти;
- центральний орган виконавчої влади – Державне агентство розвитку туризму України (ДАРТ), що поєднує стратегічні завдання держави у сфері туризму з практичною реалізацією політики та інтеграцією України у світовий туристичний простір;
- автономні, регіональні та місцеві органи влади, що формують, фінансують і виконують регіональні та місцеві програми розвитку туризму, забезпечують охорону ресурсів та розвиток інфраструктури.

Таким чином, ефективність розвитку туристичної галузі визначається нормативно-правовим забезпеченням, а також ефективною взаємодією усіх рівнів державного управління у межах визначеної ієрархії. До того ж, інституційна роль органів державного управління у забезпеченні розвитку туристичної галузі України проявляється у формуванні багаторівневої системи регулювання, яка охоплює законодавчу, виконавчу, місцеву владу.

Головні аспекти інституційної ролі:

1) Правове забезпечення і визначення стратегічних векторів розвитку туризму:

- Верховна Рада України формує основи державної політики, встановлює законодавчі норми, адаптує їх до міжнародних стандартів, затверджує фінансування галузі;
- ЗУ «Про туризм» містить базові принципи, завдання та механізми регулювання.

2) Реалізація державної політики:

- Кабінет Міністрів України забезпечує розробку і виконання загальнодержавних програм, прийняття нормативно-правових актів, контроль безпеки туристів, раціональне використання ресурсів та координацію міжнародної співпраці;

- ДАРТ конкретизує положення закону, організовує впровадження національних програм, контролює якість послуг, веде облік і охорону ресурсів, здійснює маркетинг і міжнародну взаємодію.

3) Реалізація регіональної політики:

- Місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування реалізують регіональні програми, сприяють розвитку інфраструктури, охороні туристичних ресурсів, підготовці кадрів, підтримці дитячого та молодіжного туризму;

- регіональні і місцеві ради затверджують програми і контролюють їх виконання.

4) Координація та інтеграція діяльності всіх рівнів влади:

- ефективність розвитку галузі забезпечується злагодженою взаємодією законодавчих, виконавчих та місцевих органів;

- ДАРТ виступає ключовою ланкою, що поєднує стратегічні завдання держави з практичною реалізацією політики та інтеграцією України у світовий туристичний простір.

Висновки. Інституційна роль органів державного управління у туристичній сфері України полягає у забезпеченні комплексного, системного і багаторівневого управління галуззю через законодавче встановлення правил, реалізацію політики і різноманітних програм, координацію суб'єктів та інтеграцію національних і міжнародних механізмів розвитку туризму. Це створює основу для стабільного розвитку галузі, підвищення її конкурентоспроможності та ефективного використання туристичного потенціалу країни.

1. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 р. № 324/95-ВР. Чинний, поточна редакція від 15.11.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр> (дата звернення: 11.08.2025). 2. Господарський кодекс України : Відомості Верховної Ради України (ВВР). Чинний, поточна редакція від 28.02.2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15?find=1&text=%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%B7#Text> (дата звернення: 11.08.2025). 3. Авер'янов В. Б. Державне управління. Енциклопедія Сучасної України / редкол. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. ; НАН України, НТШ. Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2007. URL: <https://esu.com.ua/article-26159> (дата звернення: 11.08.2025). 4. Гринь О. Д. Орган державної влади як складова державного апарату. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. Юриспруденція*. 2014. № 11. Том 1. С. 11–13. URL: https://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc11/part_1/5.pdf (дата звернення: 14.08.2025). 5. Біль М. М. Механізм державного управління туристичною галуззю на регіональному рівні: теоретико-прикладний аспект / наук. ред. О. П. Крайник. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. 228 с. 6. Економічна енциклопедія : у 3 т. /

С. В. Мочерний та ін. Київ : Видавничий центр «Академія», 2002. Т. 3. 952 с.
7. Douglass C. North. *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*. Cambridge ; New York : Cambridge University Press, 1990. 196 с. **8.** Про утворення Державного агентства розвитку туризму України : Постанова Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 р. № 995. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995-2019-p> (дата звернення: 11.08.2025). **9.** Про затвердження Положення про ДАРТ : Постанова Кабінету Міністрів України від 24.12.2019 р. № 1162. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1162-2019-p> (дата звернення: 11.08.2025). **10.** Scott W. R. *Institutions and Organizations: Ideas, Interests, and Identities*. 4th ed. Thousand Oaks, CA : SAGE Publications, 2014. URL: <https://us.sagepub.com/en-us/nam/institutions-and-organizations/book237665> (дата звернення: 11.08.2025). **11.** North D. C. *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*. Cambridge : Cambridge University Press, 1990. DOI: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511808678> (дата звернення: 11.08.2025). **12.** Левченко І. Б. Інституційні засади державного управління: теорія та практика. *Вісник НАДУ*. 2018. № 2. С. 35–42. URL: <https://visnyk-nadu.academy.gov.ua> (дата звернення: 11.08.2025). **13.** Powell W. W., DiMaggio P. J. (eds.) *The New Institutionalism in Organizational Analysis*. Chicago : University of Chicago Press, 1991. URL: <http://catdir.loc.gov/catdir/toc/uchi051/91009999.html> (дата звернення: 11.08.2025).

REFERENCES:

1. Pro turyzm : Zakon Ukrainy vid 15.09.1995 r. № 324/95-VR. Chynnyi, potochna redaktsiia vid 15.11.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-vr> (data zvernennia: 11.08.2025). **2.** Hospodarskyi kodeks Ukrainy : Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR). Chynnyi, potochna redaktsiia vid 28.02.2025 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15?find=1&text=%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%B7#Text> (data zvernennia: 11.08.2025). **3.** Averianov V. B. Derzhavne upravlinnia. Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy / redkol. : I. M. Dziuba, A. I. Zhukovskyi, M. H. Zhelezniak ta in. ; NAN Ukrainy, NTSh. Kyiv : Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen NAN Ukrainy, 2007. URL: <https://esu.com.ua/article-26159> (data zvernennia: 11.08.2025). **4.** Hryn O. D. Orhan derzhavnoi vlady yak skladova derzhavnoho aparatu. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser. Yurysprudentsiia*. 2014. № 11. Tom 1. S. 11–13. URL: https://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc11/part_1/5.pdf (data zvernennia: 14.08.2025). **5.** Bil M. M. Mekhanizm derzhavnoho upravlinnia turystychnoiu haluzziu na rehionalnomu rivni: teoretyko-prykladnyi aspekt / nauk. red. O. P. Krainyk. Lviv : LRIDU NADU, 2011. 228 s. **6.** Ekonomichna entsyklopediia : u 3 t. / S. V. Mochernyi ta in. Kyiv : Vydavnychyi tsentr «Akademiia», 2002. Т. 3. 952 s. **7.** Douglass C. North. *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*. Cambridge ; New York : Cambridge University Press, 1990. 196 s. **8.** Pro utvorennia Derzhavnoho ahentstva rozvytku turyzmu Ukrainy : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 04.12.2019 r. № 995. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995-2019-p> (data zvernennia: 11.08.2025). **9.** Pro zatverdzhennia Polozhennia pro DART : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 24.12.2019 r. № 1162. URL:

34

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1162-2019-p> (data zvernennia: 11.08.2025).
10. Scott W. R. *Institutions and Organizations: Ideas, Interests, and Identities*. 4th ed. Thousand Oaks, CA : SAGE Publications, 2014. URL: <https://us.sagepub.com/en-us/nam/institutions-and-organizations/book237665> (data zvernennia: 11.08.2025).
11. North D. C. *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*. Cambridge : Cambridge University Press, 1990. DOI: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511808678> (data zvernennia: 11.08.2025).
12. Levchenko I. B. *Instytutsiini zasady derzhavnoho upravlinnia: teoriia ta praktyka*. Visnyk NADU. 2018. № 2. С. 35–42. URL: <https://visnyk-nadu.academy.gov.ua> (data zvernennia: 11.08.2025).
13. Powell W. W., DiMaggio P. J. (eds.) *The New Institutionalism in Organizational Analysis*. Chicago : University of Chicago Press, 1991. URL: <http://catdir.loc.gov/catdir/toc/uchi051/91009999.html> (data zvernennia: 11.08.2025).

Vyhovskyi D. S. [1; ORCID ID: 0009-0002-8550-6942],

Candidate of Political Sciences (Ph.D.),

Konarivska O. B. [2; ORCID ID: 0000-0002-1760-9264],

Candidate of Economics (Ph.D.), Associate Professor,

Yakovyshyna M. S. [2; ORCID ID: 0000-0002-8447-6510],

Senior Student

¹*Public Organization «Institute of Social Capital Research», Lviv, Ukraine*

²*National University of Water and Environmental Engineering, Rivne, Ukraine*

INSTITUTIONAL ROLE OF STATE GOVERNANCE BODIES IN ENSURING THE DEVELOPMENT OF UKRAINE'S TOURISM INDUSTRY

The institutional role of public administration bodies in ensuring the development of Ukraine's tourism sector has been investigated, and an analysis of key research categories – «tourism», «sector», «public administration», «state authorities», «institutional provision of the tourism sector», and «development» – has been conducted. Normative-legal and scientific definitions of these concepts have been synthesized, allowing the identification of the fundamental functions and powers of state authorities in tourism and providing a basis for comprehensive institutional analysis. A multi-level structure of public administration in tourism has been highlighted, encompassing legislative, executive, and local authorities, as well as their interactions. The functions of the Verkhovna Rada of Ukraine have been analyzed; it defines principles of state policy, establishes the legal framework, adapts it to international standards, and approves sectoral funding. Similarly, the Cabinet of Ministers of Ukraine develops and implements nationwide programs, adopts normative legal acts, ensures

tourist safety, promotes rational use of resources, and coordinates international cooperation. The functions of the State Tourism Development Agency of Ukraine have been summarized: it implements provisions of the Law of Ukraine «On Tourism», oversees national tourism development programs, monitors service quality, maintains records and protection of tourism resources, and carries out informational, marketing, and international activities. The roles of local state administrations and executive bodies of local self-government in implementing regional programs, developing infrastructure, protecting resources, training personnel, and supporting tourism have also been highlighted. An analysis of coordination and integration across all levels of government has been conducted, ensuring the effective development of the tourism sector. Overall, the institutional role of public administration bodies lies in providing comprehensive and systematic support for tourism through normative-legal rule-setting, policy and program implementation, coordination of actors, and integration of national and international mechanisms, thereby promoting sectoral stability, enhancing competitiveness, and ensuring the effective use of Ukraine's tourism potential.

Keywords: tourism; tourism industry; public administration; state authorities; institutional provision; development.

Отримано: 12 серпня 2025 року
Прорецензовано: 17 серпня 2025 року
Прийнято до друку: 26 вересня 2025 року